

Sygn. akt IV CZ 14/21

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski (sprawozdawca)

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z wniosku A. M.
przy uczestnictwie S. M.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 lipca 2021 r.,
zażalenia uczestnika
na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 12 stycznia 2021 r., sygn. akt I Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. postanowieniem z 12 stycznia 2021 r. odrzucił skargę kasacyjną uczestnika od postanowienia tego Sądu z 2 lipca 2020 r. Sąd drugiej instancji wskazał, że wniosek uczestnika o sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia został odrzucony postanowieniem z 7 lipca 2020 r. z uwagi na niewskazanie we wniosku zakresu uzasadnienia. W ocenie Sądu Okręgowego, wniosek o sporządzenie uzasadnienia, w którym nie wskazano zakresu oczekiwanego uzasadnienia podlega odrzuceniu bez wzywania do usunięcia tego braku. Tym samym skarga kasacyjna została wniesiona mimo

niesporządzenia i niedoręczenia uzasadnienia zaskarżonego nią orzeczenia, a co za tym idzie jest niedopuszczalna z innych przyczyn, co w świetle art. 398⁶ § 2 k.p.c. uzasadniało jej odrzucenie.

Zażalenie na to postanowienie wniósł uczestnik postępowania, zaskarżając je w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Ponadto, na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. skarżący wniósł o dokonanie kontroli postanowienia Sądu Okręgowego z 7 lipca 2020 r. w przedmiocie odrzucenia wniosku uczestnika o sporządzenie uzasadnienia orzeczenia i jego doręczenie, które to postanowienie nie podlegało odrębnemu zaskarżeniu, a miało wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Skarżący zarzucił naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., polegające na odrzuceniu skargi kasacyjnej, jako niedopuszczalnej z uwagi na brak sporządzenia uzasadnienia postanowienia Sądu drugiej instancji, w sytuacji gdy wniosek pełnomocnika uczestnika o uzasadnienie i doręczenie postanowienia Sądu drugiej instancji został bezpodstawnie odrzucony przez Sąd Okręgowy z uwagi na niewskazanie w nim zakresu, w jakim orzeczenie miało podlegać uzasadnieniu, co stanowi naruszenie art. 328 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., gdyż pełnomocnik uczestnika winien być uprzednio wezwany przez Sąd drugiej instancji do usunięcia braków wniosku o uzasadnienie orzeczenia, a po jego skutecznym uzupełnieniu, wskazanemu wnioskowi winien być nadany dalszy bieg.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia nie podlega zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego (art. 394¹ k.p.c.), ani do innego składu sądu drugiej instancji (art. 394² k.p.c.). Wobec tego kontrola tego postanowienia przez Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej jest dopuszczalna na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

Zgodnie z art. 328 § 1 k.p.c. pisemne uzasadnienie wyroku sporządza się na wniosek strony o doręczenie wyroku z uzasadnieniem zgłoszony w terminie

tygodnia od dnia ogłoszenia wyroku. We wniosku należy wskazać, czy pisemne uzasadnienie ma dotyczyć całości wyroku czy jego części, w szczególności poszczególnych objętych nim rozstrzygnięć (art. 328 § 3 k.p.c.). W konsekwencji, według art. 329 § 1 k.p.c. pisemne uzasadnienie wyroku sporządza się w zakresie wynikającym z wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem. Natomiast stosownie do art. 382 § 4 k.p.c. sąd odrzuca wniosek o sporządzenie uzasadnienia, jeżeli jest niedopuszczalny, spóźniony, nieopłacony lub dotknięty brakami, których nie usunięto mimo wezwania.

Rację ma Sąd Okręgowy, że niewskazanie w treści wniosku o sporządzenie uzasadnienia, czy pisemne uzasadnienie ma dotyczyć całości wyroku, czy jego części jest brakiem formalnym tego wniosku. Przepis art. 328 § 3 k.p.c. wyraźnie bowiem precyzuje wymagania wobec treści tego wniosku. Co więcej, jest to bez wątpienia brak formalny uniemożliwiający nadanie temu wnioskowi (pismu) dalszego biegu w rozumieniu art. 130 § 1 k.p.c. Po pierwsze, sąd sporządza uzasadnienie w zakresie wynikającym z wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (art. 329 § 1 k.p.c.). Niewskazanie we wniosku zakresu uzasadnienia uniemożliwia więc sporządzenie uzasadnienia, skoro nie wiadomo, jaki ma być jego zakres. Wątpliwie jest przy tym, czy istnieją podstawy do konstruowania domniemania, że nieokreślenie zakresu uzasadnienia we wniosku pozwala przyjąć, że uzasadnienie powinno być sporządzone w odniesieniu do całości wyroku (zob. art. 130 § 1 zd. 2 k.p.c.). Po drugie, określenie we wniosku o sporządzenie uzasadnienia konkretnego zakresu uzasadnienia przesądza o tym, że w pozostałym zakresie (nieobjętym wnioskiem o uzasadnienie) wyrok staje się prawomocny (art. 363 § 1 k.p.c.). Wynika to z tego, że złożenie wniosku o uzasadnienie otwiera drogę do wniesienia apelacji (art. 369 § 1 k.p.c.). Nieobjęcie wnioskiem o uzasadnienie wyroku określonego zakresu rozstrzygnięcia, w zasadzie, wyklucza zaskarżenie tego orzeczenia w tej części. Nie ulega więc wątpliwości, że określenie we wniosku o sporządzenie uzasadnienia zakresu, w jakim ma zostać sporządzone uzasadnienie odgrywa istotną rolę nie tylko z uwagi na treść sporządzanego uzasadnienia, ale także ze względu na tak istotne zagadnienia procesowe, jak zakres prawomocności wyroku i dopuszczalności wniesienia apelacji.

Sąd Najwyższy nie dostrzega jednak podstaw prawnych do tego, aby złożony przez adwokata wniosek o sporządzenie uzasadnienia, w którym nie wskazano zakresu uzasadnienia podlegał odrzuceniu *a limine*, bez wzywania do usunięcia tego braku formalnego na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. Przede wszystkim, treść art. 328 § 4 k.p.c. wyklucza możliwość odrzucenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia bez wzywania do usunięcia braków formalnych. Przepis ten wprost przecież stanowi, że sąd odrzuca wniosek „dotknięty brakami, których nie usunięto mimo wezwania” (art. 328 § 4 k.p.c. *in fine*). Oznacza to, że podstawą odrzucenia wniosku jest bezskuteczny upływ terminu do usunięcia braków. W tym zakresie jest to zatem przepis szczególny nie tylko względem art. 130 § 2 k.p.c., ale także wobec art. 130^{1a} § 1 k.p.c. Nie jest możliwa tego rodzaju wykładnia, która zakładałaby, że w przypadku złożenia przez pełnomocnika, o jakim mowa w art. 130^{1a} § 1 k.p.c., dotkniętego brakami formalnymi wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, zastosowanie znajduje art. 130^{1a} § 1 k.p.c. (zakładający zwrot pisma dotkniętego brakami formalnymi bez uprzedniego wezwania do ich usunięcia), z wyjątkiem sankcji w postaci odrzucenia wniosku, zaczerpniętej już z art. 328 § 4 k.p.c. W konsekwencji, braki formalne wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem (art. 328 § 1 k.p.c.) - w tym także określenie zakresu, w jakim ma zostać sporządzone uzasadnienie - podlegają usunięciu na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. również w przypadku, gdy wniosek ten został złożony przez pełnomocnika będącego adwokatem.

Uczestnik złożył wniosek o uzasadnienie postanowienia z 2 lipca 2020 r. nie wskazując, w jakim zakresie domaga się sporządzenia uzasadnienia. W takiej sytuacji, Sąd drugiej instancji zobowiązany był na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. do wezwania uczestnika do usunięcia braków formalnych złożonego wniosku przez prawidłowe wskazanie, czy pisemne uzasadnienie ma dotyczyć całości postanowienia, czy jego części. Zaniechanie takiego wezwania byłoby dopuszczalne jedynie w sytuacji, gdyby wniosek podlegał odrzuceniu z uwagi na jego niedopuszczalność, wniesienie po terminie lub nieopłacenie (art. 328 § 3 k.p.c.). Wadliwie zatem Sąd drugiej instancji odrzucił wniosek uczestnika o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia z 2 lipca 2020 r., co skutkowało błędną oceną niedopuszczalności wniesionej skargi kasacyjnej.

Z tego względu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.

jw